Sida

Miljö och hållbar utveckling

– planerade insatser inom ramen för den Särskilda Miljösatsningen

3 maj 2006

Sida

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Särskilda Miljösatsningen 2006

I regeringsförklaringen 2004 aviserades att en miljard kronor av det ökande anslaget för internationellt utvecklingssamarbete kommer att användas för miljöinsatser. I regleringsbrevet för 2005 fick Sida i uppdrag att utarbeta ett förslag till denna särskilda miljösatsning.

Den 24 augusti 2005 överlämnade Sida till Utrikesdepartementet ett förslag om fördelning och inriktning för miljösatsningen. I budgetpropositionen för 2006 angavs att, som ett första steg, 330 MSEK av budgeten för internationellt utvecklingssamarbete skall användas för särskilda satsningar inom miljöområdet.

I budgetpropositionen framhåller regeringen att Sveriges politik för global utveckling som övergripande mål har en rättvis och hållbar global utveckling. Vidare sägs att miljömässig hållbarhet allt tydligare har hamnat i fokus som en viktig förutsättning för framgångsrikt internationellt utvecklingssamarbete. Propositionen menar att världen står inför ett tudelat problem, dels att bekämpa fattigdomen, dels att undvika att den fortsatta ekonomiska utvecklingen inte förvärrar miljösituationen. Miljöfrågorna har inte bara ökat i betydelse, utan har också blivit mer komplexa. Sambanden mellan miljöfrågor och andra utvecklingsfrågor - demokrati och mänskliga rättigheter, fattigdomsbekämpning, ekonomisk utveckling, matförsörjning, hälsa, demokrati, migration, naturkatastrofer, konflikter - är nödvändiga att förstå.

Regeringen anför att en ökad satsning på miljö utgör en unik möjlighet för Sverige att ytterligare bidra till en långsiktigt hållbar fattigdomsbekämpning genom nya strategiska insatser. Målet för Sveriges internationella utvecklingssamarbete skall enligt riksdagen som bekant vara att bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor.

Budgetpropositionen framhåller att betoningen för den särskilda miljösatsningen skall ligga på de sex koncentrationsområden som Sida lade fram i sitt förslag från augusti 2005. Dessa är vatten och sanitet, kemikaliesäkerhet, förnybar energi och klimatfrågan, hållbar stadsutveckling, hållbart nyttjande av naturresurser samt utbildning, kapacitet och miljöförvaltning.

Propositionen framhåller även att särskild uppmärksamhet skall ägnas åt frågan om vilka bidrag svenskt miljöteknikkunnande kan ge för utvecklingen för fattiga människor.

Regeringen beslutade den 2 mars 2006 om en ändring i regleringsbrevet för Sida för 2006 med anledning av den särskilda miljösatsningen. Ändringen innebär att Sida för 2006 tillförs 235 MSEK att användas för denna satsning med särskild betoning på de sex områden som omnämns i budgetpropositionen. Insatserna skall göras inom fält där Sverige står starkt och kan ge värdefulla bidrag. De skall väva samman solidaritet,

ekologiska hänsyn och ekonomisk tillväxt både i Sverige och i våra samarbetsländer. Samråd och samverkan skall ske med den svenska resursbasen, inklusive näringsliv, myndigheter och enskilda organisationer.

Inom ramen för den ökade medelstilldelningen för den särskilda satsningen på miljöområdet skall Sida, Sveriges Miljöteknikråd (SWENTEC) och Regeringskansliets projektexportsekreteriat (PES) tillsammans utarbeta program för miljöteknik. För detta samarbete skall Sida innevarande budgetår avsätta 35 MSEK, vilka ingår i ovan nämnda belopp.

Tillskottet för den särskilda miljösatsningen har av regeringen förlagts till anslagsposten Globala utvecklingsprogram.

Sida skall senast den 31 maj 2006 redovisa planerade och initierade insatser inom berörda verksamhetsgrenar för den särskilda satsningen på miljöområdet som aviserades i regeringsförklaringen 2004.

Sida har med anledning av skrivningen i budgetpropositionen för 2006 inlett en beredningsprocess för ett antal program som överensstämmer med det underlag Sida i augusti 2005 inlämnade till regeringen. Överväganden som kopplingar till internationella åtaganden och processer samt relevans för svensk kompetens och profil har legat till grund.

En sammanfattning av syfte med och inriktning av dessa program följer nedan.

1.1 Fond för hållbar sanitet

Insatssammanfattning

Fonden kommer att finansiera genomförande av hållbar sanitet (toaletter och avlopp baserat på kretsloppsprincipen) i utvecklingsländer. På basis av de finansierade projektens resultat ska kunskaper om hållbar sanitet spridas i landet och regionen där projektet verkar. Fonden är ett komplement till det Sidafinansierade sanitetsprogrammet EcoSanRes2, som stöder teknik och metodutveckling samt kunskapsspridning om hållbar sanitet. Fonden är en långsiktig satsning och andra biståndsgivare kommer att bjudas in för samfinansiering. För 2006 bör 10 miljoner kronor avsättas.

Koppling till fattigdomsmålet

Målgrupp är fattiga människor i urbana och rurala områden. Insatsen kommer att bidra till att förbättra deras liv genom tillgång till fungerande toaletter. Detta medför förbättrad hälsa och minskad barnadödlighet eftersom bristande sanitet är en direkt bidragande orsak till diarrésjukdomar och exempelvis kolera. Insatsen kommer stötta uppfyllandet av millenniemålen och det på Johannesburg Summit 2002 tillagda målet om tillgång till sanitet. De fattigas närmiljö kommer att förbättras. Beroende på hur återvinning av fekalier och urin genomförs i varje enskilt projekt finns goda möjligheter till ökade inkomster genom ökad produktion av fruktträd och grönsaksodling.

Strategisk betydelse för en miljömässigt hållbar utveckling

Fonden kommer att fokuseras på miljömässigt hållbar sanitet, inklusive s.k. "ekologisk sanitet" som bygger på principen ingen förorening av miljön, återvinning av näringsämnen och vattenbesparing. Hållbar sanitet baseras på ett kretsloppstänkande. Jämfört med konventionella sanitetssystem (t.ex. grävda latriner, konventionella avlopp med vanligen bristande rening) är hållbar sanitet mer miljövänligt såväl i närmiljön som i förhållande till de globala vattenresurserna.

Syfte

Fonden syftar till att 1) förbättra fattigas levnadsstandard i utvecklingsländer genom att introducera system för hållbar sanitet som de har råd med, 2) öka kunskapen och erfarenheter av hållbar sanitet så att den blir ansedd som en attraktiv lösning och därmed mer använd.

Insatsbeskrivning

Fonden kommer att finansiera olika projekt som implementerar hållbar sanitet i urbana och rurala områden i u-länder. Projekten kommer att genomföras av samarbetspartners i utvecklingsländerna. Dessa får söka pengar från fonden för sina projekt. Fonden skall arbeta strategiskt och välja länder, samarbetspartners och projekt som kan uppnå största möjliga spridningen av hållbar sanitet inom vatten- och sanitetssektorn. Fonden skall arbeta med olika finansieringsinstrument från gåvor till lån. I samtliga projekt skall principen om samfinansiering tillämpas. Fonden kommer att etablera mekanismer för att marknadsföra sig själv, få in

projektansökningar, utvärdera och besluta om stöd till projekt samt följa upp de finansierade projekten. Samtliga projekt skall följas upp såväl tekniskt som finansiellt. Fonden kommer att vara öppen för bidrag från andra biståndsgivare.

Svensk koppling
Hållbar sanitet är ett område där Sverige har spetskunskap. Fonden bygger på tidigare svenska erfarenheter inom ekologisk sanitet såväl i Sverige som internationellt. Fonden kommer att implementeras av SEI, som även är ansvarig för metodutvecklingsprogrammet EcoSanRes. Fonden kommer att anlita svenska experter/konsulter för särskilda insatser såsom uppföljning av resultat etc.

Kostnad
Fonden är en långsiktig satsning och kommer gradvis att utökas och andra biståndsgivare bjudas in för samfinansiering. För 2006 bör minst 10 MSEK avsättas och därefter är det önskvärt med en ökande årlig budget.

1.2 Sanitet och hygienutbildning i grundskolor

Insatssammanfattning

Programmet ska förbättra sanitetssituationen och hygienutbildningen i grundskolor i fattiga områden. Därtill ska projektet förespråka att adekvata toaletter inkluderas i nybyggnation av skolor, samt att hygienutbildning ingår i nationella läroplanen för grundskolan. Programmet föreslås genomföras via UNICEF inledningsvis i ett eller två länder till en kostnad av cirka fem miljoner kronor under 2006.

Koppling till fattigdomsmålet

Programmets målgrupp är elever och dess föräldrar samt lärare i grundskolor i fattiga områden. Programmet syftar till att förbättra elevers hälsa. Bristen på hygieniska toaletter och handtvättningsmöjligheter i skolor utgör en allvarlig hälsorisk för barn i många utvecklingsländer. Studier visar att flickor är mer drabbade än pojkar. Studier inom skolsanitet har visat att bristande sanitet påverkar flickors skolgång negativt. Programmet kommer därmed att förbättra jämställdheten genom att flickor och pojkar får samma tillgång till hygieniska toaletter. Därtill ska projektet bidra positivt till flickors skolgång. Hälsa, utbildning och jämställdhet är alla viktiga komponenter i det integrerade fattigdomsbegreppet. Programmet bidrar positivt till alla tre. Dessutom bidrar projektet till flera av millenniemålen vad gäller utbildning, jämställdhet, hälsa, barns skydd samt vatten och sanitet.

Strategisk betydelse för en miljömässigt hållbar utveckling

Programmet kommer att förbättra sanitetssituationen i skolor. Detta leder till en bättre närmiljö för elever och lärare samt boende i området kring skolan. Hållbar sanitet (ekologisk sanitet) kommer att användas som en av de tekniska lösningarna. Denna bygger på kretsloppsprincipen. I en utbildningskomponent kommer förutom hygienfrågor även att ingå miljöutbildning relaterat till vatten och sanitet.

Syfte

På skolnivån: 1) flickor och pojkar ska få ökad och jämställd tillgång till säker sanitet, 2) elever får utbildning i och praktiserar god hygien, 3) underlätta för framförallt flickor (men även pojkar) att fortsätta skolgången. På nationell nivå: 1) ökad medvetenhet om skolsanitet och hygienutbildningens betydelse inom hälso-, utbildnings- och vattensektorn, 2) säkerställa att skolsanitet ingår som en integrerad del i byggnation av nya skolor, 3) introducera hållbar sanitet som ett attraktivt alternativ, 4) stötta införandet av hygienutbildning i grundskolans läroplan, 5) stötta utvecklandet av läromedel för miljö- och hygienutbildning.

Insatsbeskrivning

Programmet kommer att genomföras av UNICEF i nära samarbete med hälso-, utbildnings- och vatten- och sanitetsministerier. Arbetet kommer dels att ske på skolnivå i några utvalda distrikt, dels på nationell nivå. På skolnivå testas och introduceras adekvata sanitetslösningar och utbildning inom hygien och miljö. Dessa dokumenteras och sprids på nationell nivå i

syfte att få dem integrerade i skolbyggnationsplaner samt läroplaner. En diskussion med UNICEF kommer att fortsätta om val av land och region.

Svensk koppling
Svenska resursbasen (konsulter och institutioner) kommer att användas för uppföljning av projektresultat samt dokumentation och spridning av erfarenheter. Svensk expertis kommer att behövas såsom läroplansutvecklare, vatten- och sanitetsexperter samt kunniga inom hälsoutbildning.

Kostnad
För att kunna påbörja arbetet i rimlig omfattning förutses en budget på cirka 5 MSEK första året vilken sedan bör öka. Programmet bör ses långsiktigt, åtminstone på tre år, för att få ett genomslag i läroplaner, byggnormer för skolor, mm.

1.3 Det grönblå vatteninitiativet

Insatssammanfattning
Initiativet innebär en flerårig satsning på förbättrad effektivitet i vattenanvändning där både det synliga (blå) vattnet och vattnet i marken beaktas. Syftet är att bygga kapacitet och utveckla kunskap så att miljömässigt hållbara förbättringar kan uppnås för fattiga människor. Satsningen kanaliseras genom Stockholm Environment Institute (SEI) och Stockholm International Water Institute (SIWI), som samarbetar med institutioner och organisationer i utvecklingsländerna. Satsningen 2006 beräknas till en miljon kronor.

Koppling till fattigdomsmålet
I många av Sidas samarbetsländer är knappheten på vatten en starkt begränsande faktor för utvecklingen. Knappheten förvärras genom bland annat förändrade konsumtionsmönster, urbanisering och befolkningstillväxt. För att åstadkomma livsmedelssäkerhet för fattiga människor i utvecklingsländerna krävs en effektivare vattenanvändning som kan bidra till ökad vattentillgänglighet i olika sektorer. Särskilt fattiga småbönder behöver kunskap och metoder för att öka produktiviteten i vattenutnyttjandet och för att öka sin produktion och livsmedelssäkerhet.

Strategisk betydelse för en miljömässigt hållbar utveckling
En rationellare hantering av vattenresurserna är avgörande för utvecklingen i många fattiga länder. Genom ett integrerat synsätt på grönt och blått vatten skapas förutsättningar för ett effektivare nyttjande av mark- och vattenresurser som i sig minskar miljöbelastningen. Vidare ska initiativets utveckling av metoder syfta till minskad erosion.

Syfte
Initiativet syftar till att bygga kapacitet och utveckla kunskap så att miljömässigt hållbara förbättringar kan uppnås för fattiga människor genom effektivare vattenanvändning.

Insatsbeskrivning
Initiativet innehåller fem delar. (1) Öka förståelsen och kunskapen om sambandet och betydelsen av det blå och gröna vattnet och dess samspel relaterat till fattigdomsbekämpning och ekosystemens hållbarhet.
(2) Utveckla strategier för att öka effektiviteten i användningen av grönt och blått vatten med fokus på ett begränsat antal avrinningsområden.
(3) Utveckla och främja mekanismer för styrning och förvaltning av naturresurssystem som integrerar det blå och gröna vattnet och främjar fattigdomsbekämpning och ekosystemens hållbarhet. (4) Bedömning av global och nationell tillgänglighet av de blå och gröna vattenresurserna.
(5) Utveckla och främja lärande, medvetenhet och tillämpning av hållbara system för förvaltning av det blå och gröna vattnet.

Svensk koppling
Programmet föreslås genomföras genom SEI/SIWI, men med omfattande medverkan av institutioner och organisationer i utvecklingsländerna.

Kostnad
Ett preliminärt programförslag föreligger för en femårsperiod. Förslaget innehåller en pilotsatsning på ett antal avrinningsområden i olika världsdelar. Budgeten är ca 50 MSEK varav ca 1 MSEK år 2006.

1.4 Kapacitetsuppbyggnad av lokal vatten- och sanitetskunskap med tyngdpunkt på miljövänlig teknik

Insatssammanfattning

Initiativet innebär en treårig satsning på att bygga upp lokal kompetens för byggande av hållbara vatten- och sanitetssystem som fattiga människor på landsbygd och i stad har råd med. Satsningen kanaliseras genom det internationella nätverket Cap-Net, ett etablerat och väl fungerande UNDP-program fokuserat på kapacitetsuppbyggnad för vattenhushållning. Stödet omfattar totalt ca 30 miljoner kronor varav 15 miljoner år 2006.

Koppling till fattigdomsmålet

Sanitet är ett av de mest negligerade bland millenniemålen. Ungefär 2,7 miljarder människor saknar idag tillgång till hygienisk sanitet. Över fyra miljoner fattiga människor dör årligen p.g.a. förorenat vatten och avsaknad av hygieniska toaletter.

Strategisk betydelse för en miljömässigt hållbar utveckling

Konventionella sanitetslösningar, på landsbygden grävda latriner, gör ofta grundvattnet odrickbart p.g.a. höga halter av patogener och nitrat. Vattenburen sanitet i städerna är kraftigt miljöpåverkande. Avloppsvattnet leds i regel ut orenat i de vattendrag som är fattiga människors källa för dricksvatten. I Sverige har utvecklats en spetskompetens m.a.p. vatten- och sanitetsteknik baserad på kretsloppsprincipen och återföring av näringsämnen för jordbruket.

Syfte

Kunskapen om alternativa hållbara lösningar saknas på lokal nivå - den nivå som idag anses vara ansvarig för att uppnå millenniemålen. Initiativet syftar till att bygga upp relevant vatten- och sanitetskompetens genom stöd till existerande regionala och nationella utbildningsinstitut. Dessa skall i sin tur utbilda de lokala genomförarna, t.ex. enskilda organisationer, distriktsadministration, självhjälpsgrupper och privata byggare och entreprenörer.

Insatsbeskrivning

Erfarenheter pekar på en stor potential i lärande genom partnerskap, nätverk och erfarenhetsutbyte mellan individer och organisationer i Syd med kompetent uppbackning av institutioner i Norr. Initiativet innehåller tre delar. (1) Bygga upp kapacitet hos nationella och lokala institutioner (och individer) för att utveckla, bygga, driva och underhålla hållbara vatten- och sanitetssystem. (2) Stärka utbildningsnätverk och noder för att förmedla vatten och sanitetskunskap mellan organisationer i Syd och mellan Nord-Syd. (3) Sammanställa, uppdatera, anpassa och förbättra existerande utbildningsmaterial om vatten och sanitet och eventuellt utveckla nytt. Ett etablerat och fungerande UNDP program fokuserat på kapacitetsuppbyggnad för vattenhushållning har identifierats som genomförare.

Svensk koppling

De kunskaper och erfarenheter som finns eller kommer att utvecklas inom svenska organisationer kommer att förmedlas via ett existerande, effektivt globalt

nätverk. Svenska organisationers nätverkskompetens och utbildningsförmåga kommer att stärkas genom samarbete med Cap-Net

Kostnad

Ett förslag föreligger för ett treårigt program med en total budget på ca 30 MSEK, varav 13 MSEK under 2006. En omedelbar svensk investering för att höja Cap-Nets förmåga att leverera relevant lokal kunskap skulle på kort tid få stor effekt på det fattigdomsinriktade vatten- och sanitetsbiståndets såväl kvalitet som kvantitet.

1.5 Uppföljning av globala åtaganden inom vatten och sanitet

Insatssammanfattning

Sida för idag en dialog med ett flertal andra givare, bland dem främst brittiska DFID och norska NORAD om ett möjligt stöd till FN-systemets uppföljning av de internationellt överenskomna målen för vatten och sanitet, främst genom det s.k. UN-Water. Initiativet innebär en förstärkning av UN-Water för att bättre följa upp, samordna och koordinera FN:s insatser inom vatten- och sanitetsområdet. Huvudsyftet med insatsen är att öka genomförandetakten av insatserna i de fattigaste länderna. En ökad koordinering och samordning på nationell och global nivå av FNs vatteninsatser är vidare ett högt prioriterar mål för en ökad effektivitet i FN-systemet. Insatsen planeras uppgå till 15 miljoner varav 5 miljoner tas i anspråk under 2006.

Koppling till fattigdomsmålet

Bristen på rent vatten, grundläggande sanitet och hygienfrågor är direkt kopplade till möjligheten att uppnå flera av millenniemålen som hälsa, utbildning, jämställdhet och inte minst fattigdomsmålet i sig. 90% av dödsfallen i diarrésjukdomar kan kopplas till bristen på rent vatten och hygienfrågor. Barn lider oproportionerligt mycket, ca 5000 barn dör av diarrésjukdomar varje dag. Fortfarande saknar 42% av befolkningen söder om Sahara tillgång till rent vatten och 64% har inte grundläggande sanitetsanläggningar. Generellt är avsaknaden av vatten och sanitet störst hos fattiga befolkningar på landsbygden.

Strategisk betydelse för en miljömässigt hållbar utveckling

Uppföljning (monitoring) genom FN-systemet av internationellt överenskomna mål var en prioriterad fråga för Sverige och EU under det trettonde mötet med Kommissionen för Hållbar Utveckling i New York i april 2005 (CSD13). Insatsen kommer att stärka den globala förmågan såväl som ländernas förmåga att följa upp utvecklingen inom vattenresurs- samt vatten- och sanitetsområdet genom att förbättra informationen om utvecklingen men också om tillståndet för vattenresurserna.

Syfte

Att stärka de fattiga ländernas arbete med att uppnå de vatten- och sanitetsrelaterade globalt överenskomna målen för att långsiktigt bidra till fattigdomsminskning och hållbart utnyttjande av naturresurser.

Insatsbeskrivning

UN-Water, som består av 23 FN-organisationer med koppling till vatten och sanitet, är sedan 2003 FNs övergripande mekanism för att långsiktigt följa millenniemålen med koppling till vatten och sanitet samt målet för Integrerade Vattenhushållningsplaner, s.k. IWRM planer. Uppföljningen sker främst genom UN-Water, det så kallade Joint Monitoring Programme (JMP) samt genom World Water Development Report (WWDR). Sida överväger för närvarande vilken av dessa som är den mest effektiva kanalen för ett svenskt stöd.

Svensk koppling
En nära koppling främst till Stockholm International Water Institute och UNDPs Water Governance Facility kan förutses. Det kan även bli aktuellt att involvera andra svenska aktörer och organisationer i utvecklingsländerna.

Kostnad
Ett treårigt stöd till uppföljning genom FN-systemet om 5 MSEK årligen för att stärka de globala uppföljningsmekanismerna föreslås.

2.1 Förbättrad kemikaliekontroll och förbättrad kemikaliehantering i ett utvecklingsperspektiv

Insatssammanfattning
Stödet innefattar tre komponenter. 1) Kapacitetsutveckling inom kemikaliekontroll och implementering av internationella överenskommelser på kemikalieområdet. 2) Utbildningsprogram i kemikaliekontroll. 3) Forskningsprojekt om kemikaliesäkerhet i biståndsoch fattigdomsrelaterade frågor.

Koppling till fattigdomsmålet
Dålig kemikaliekontroll drabbar främst fattiga människor. De kan på grund av bristfällig information och bristfälliga möjligheter till skyddsåtgärder drabbas av hög exponering för kemikalier i såväl arbetslivet som hemmiljön. Människor som drabbas av sjukdomar till följd av kemikalieexponering får försämrade utkomstmöjligheter vilket leder till ytterligare fattigdom.

Strategisk betydelse för en miljömässigt hållbar utveckling
Kemikalierelaterade skador på människor och miljö är ett stort problem. Kemikalier kan ha såväl akuta som långsiktiga effekter. Långlivade organiska ämnen och metaller blir kvar i miljön under lång tid. Vissa ämnen ansamlas dessutom i levande organismer och transporteras långa sträckor i miljön. Kemikalier, som sådana och ingående i andra varor, sprids också globalt genom handel. Ett successivt utbyte av särskilt farliga ämnen till mindre farliga alternativ och en förbättrad hantering krävs för att nå en hållbar utveckling.

Syfte
Att bidra till förbättrad kemikaliekontroll och förbättrade förutsättningar att hantera kemikalierelaterade frågor i ett fattigdomsperspektiv.

Insatsbeskrivning
1) Kapacitetsutveckling. Insatserna kommer, utifrån ländernas behov, att inriktas på medvetandegörande om betydelsen av god kemikaliekontroll och stöd i utveckling av lagstiftning och institutioner på området. Arbetet kommer att bedrivas genom globala och vissa regionala och bilaterala insatser och rikta sig till ministerier och myndigheter såväl som till det civila samhället och industrin. Kemikaliekonventioner och den nyligen antagna globala strategin för kemikaliehantering (SAICM) kommer att utgöra viktiga utgångspunkter. Insatser kommer att planeras och genomföras så att de stöttar arbete inom främst globala organisationer.
2) Utbildningsprogram. Ett *International Training Program* (ITP) om kemikaliekontroll, inriktad främst på lagstiftning och institutionsuppbyggnad, kommer att erbjudas med global antagning. Programmet kommer att rikta sig till centralt placerade tjänstemän med ansvar för kemikaliekontrollfrågor. Alla deltagare kommer att få presentera situationen i sina hemländer och få handledning i arbetet med ett förändringsprojekt under programmets gång.

3) Forskningsprojekt. En inbjudan till forskningsprojekt kring frågeställningar med hög relevans för arbete med kemikaliesäkerhet i biståndet kommer att göras. Inbjudan är tänkt att omfatta bl.a. forskning kring kemikalieexponering, samband mellan god kemikaliehantering och ekonomisk utveckling, metoder för riskhantering samt jämförande studier av utveckling av lagstiftning och institutionell kapacitet på kemikalieområdet.

Svensk koppling

Sverige har sedan länge en framträdande plats i internationellt kemikaliearbete och alla delkomponenter har svensk koppling.

1) Sverige har haft ett stort engagemang i utvecklingen av konventioner och globala överenskommelser på området. Arbetet kommer att involvera svenska myndigheter och organisationer i samverkan med internationellt verkande organisationer.

2) Kursen kommer att utvecklas av Kemikalieinspektionen. Studiebesök kommer att anordnas i svensk industri, samt vid andra svenska myndigheter och organisationer.

3) Sverige har en lång tradition av forskning inom kemikalieområdet. Arbetet kommer att involvera det svenska forskarsamhället.

Kostnad

Total kostnaden för insatsen uppgår till 51 MSEK på tre år (17 MSEK per år). Kostnaderna för de respektive komponenter är följande:

1) Kapacitetsutveckling: 30 MSEK (10 MSEK per år under tre år)
2) Utbildningsprogram: 12 MSEK (4 MSEK per år under tre år)
3) Forskningsprojekt: 9 MSEK (3 MSEK per år under tre år)

3.1 Statens Energimyndighet - nyttiggöra svenska erfarenheter inom energisektorsamarbete

Insatssammanfattning
Stöd till reformering av energisektorn i Sidas samarbetsländer med hjälp av Statens Energimyndighets (STEM) erfarenheter inom energi- och klimatområdet.

Koppling till fattigdomsmålet
Tillgång till effektiv energi är en förutsättning för fattigdomsminskning och för att kunna tillgodose grundläggande ekonomiska och sociala rättigheter. Fattiga människor är ofta tvingade att använda inneffektiva, dyra och hälsofarliga energikällor. Energi behövs i industri och affärsverksamhet samt i sociala inrättningar som hälsocentraler, skolor, etc.

Strategisk betydelse för en miljömässigt hållbar utveckling
Effektivisering av energiproduktion och -konsumtion samt en ökning av andelen förnybar energi i systemet är grundläggande för en miljömässigt hållbar utveckling.

Syfte
Utveckling av en effektiv och hållbar energisektor genom att möjliggöra för Sidas samarbetspartners att lära och ta del av Sveriges erfarenheter inom reformering och styrning av energisektorn, inkl. klimatfrågor, genom samarbete mellan Sveriges energimyndighet (STEM) och motsvarande myndighet i samarbetslandet.

Insatsbeskrivning
STEM och Sida ingår ett ramavtal med villkor för samarbetet. I ramavtalet ingår finansiering av motsvarande ~3 personår fördelade på ett antal anställda på myndigheten. STEM utser en koordinator för samarbetet. Personal som engageras i utvecklingssamarbetet skall:
- utveckla sin specifika energikompetens i relation till energifrågor i utvecklingsländer;
- genomgå Sidas basutbildning inom miljö, gender, HIV/Aids, etc.;
- i utbildningssyfte följa med Sida på besök i samarbetsländerna.

STEM kommer också att samarbeta med enskilda länder (eller regioner) där STEM ingår avtal med myndigheten i samarbetslandet. Dessa samarbeten kan se olika ut beroende på behov. Diskussioner har inletts med Tanzania och Ukraina.

Svensk koppling
Svenska erfarenheter utnyttjas i utvecklingssamarbete.

Kostnad
Ramavtal 2 MSEK per år.

3.2 Globalt initiativ för matlagning med biobränsle

Insatssammanfattning
Att stödja ett globalt skifte för matlagning med renare bränslen, med betoning på de mest fattiga hushållen.

Koppling till fattigdomsmålet
2 miljarder människor saknar tillgång till moderna energikällor. WHO rankar förorenad inomhusluft till den näst största orsaken till för tidig död i utvecklingsländerna idag. År 2000 orskadade detta 1,6 miljoner människor en förtidig död (främst kvinnor och barn). Tillgång till moderna biobränslen förbättrar situationen.

Strategisk betydelse för en miljömässigt hållbar utveckling
Vid Världstoppmötet om miljö och utveckling i Johannesburg 2002 uttalades att hälsa har en kritisk roll för hållbar utveckling och fattigdomsminskning. Tillgång till renare biobränsle för matlagning förbättrar situationen för de fattigaste människorna i världen. Samtidigt är förbränning av fossila bränslen den huvudsakliga källan till utsläppen av kväveoxider (NO_x), svaveldioxid (SO_2) och flyktiga organiska ämnen (VOC). Minskningar av utsläppen av koldioxid har därför också positiva effekter på utsläppen av nämnda ämnen och klimatpolitiken.

Syfte
Syftet är att uppmuntra och katalysera ett globalt skifte till miljövänliga bränslen för matlagning.

Insatsbeskrivning
Det övergripande målet för projektet som här föreslås av *International Energy Initiative (IEI)* (inklusive International Institute for Industrial Environmental Economics vid Lunds Universitet) är att genomföra ett globalt initiativ för att katalysera ett globalt skifte mot renare matlagningsbränslen (biobränslen) till år 2020, med en betoning på de fattigaste hushållen.

Specifika aktiviteter innefattar att:

- Utvärdera tillgång till flytande och gasformiga renare biobränslen för matlagning.
- Direkta och indirekta konsekvenser av användningen av fasta biobränslen för matlagning.
- Utforma och implementera pilotprojekt som belyser att allmän tillgång till renare bränslen är möjlig.
- Utforma nationella policyrekommendationer och implementera strategier för detta.
- Sprida erfarenheter till regeringsorgan och civila samhället.

Svensk koppling
Lunds Universitet (International Institute for Industrial Environmental Economics) och det internationella kunskapsnätverket International Energy Initiative.

Kostnad
Totala uppskattade kostnader är cirka 10 MSEK för ett treårigt program.

3.3 Myndighetssamarbete om klimatförändringars påverkan på en hållbar utveckling

Insatssammanfattning
Stöd till genomförande av klimatkonventionen i utvecklingsländer genom att öka myndigheters kunskap och förmåga att förstå och ta hänsyn till klimatvariabilitet och -förändringar för en långsiktigt hållbar planering inom sektorer såsom hälsa, jordbruk, vatten och infrastruktur.

Koppling till fattigdomsmålet
Genom bättre planering inför torra och/eller regniga perioder ökar förutsättningarna att förebereda sig för och hantera hotande hungersnöd och minska risken för spridning av sjukdomar såsom malaria och av diarré.

Strategisk betydelse för en miljömässigt hållbar utveckling
Programmet syftar till en reducerad utsatthet för klimatrelaterade naturkatastrofer, såsom torka och översvämningar, men även till ett mer långsiktigt hållbart utnyttjande av mark för t.ex. jordbruk.

Syfte
Att på ett integrerat sätt använda sig av tillgänglig klimatinformation för en ökad hållbar samhällsutveckling.

Insatsbeskrivning
Möjliga delkomponenter i programmet:

- Stöd till framtagande av säker klimatinformation i utvecklingsländer;
- Användaranpassad klimatinformation;
- Sårbarhetsanalys på kort (veckor), medellång (månader) och lång (år) sikt inom sektorer såsom hälsa, jordbruk, vatten och infrastruktur.

Svensk koppling
Sverige har gedigen kompetens i att ta fram tillförlitliga klimatdata och kommunicera dem på ett sätt så att användare kan ta till sig budskapet. Möjliga samarbetsmyndigheter och -organisationer kan vara Naturvårdsverket, SMHI, SGI och SIWI.

Kostnad
7 MSEK per år.

3.4 Klimat, energi, sårbarhet och hållbar utveckling

Insatssammanfattning
Program för att stärka forskning, utarbetande av metoder och analyser, kunskapsuppbyggnad och sprida information riktat till utvecklingsländer inom klimat, energi, sårbarhet och hållbar utveckling.

Koppling till fattigdomsmålet
Utvecklingsländer förväntas drabbas hårdast av effekterna av klimatförändringarna. De är också de mest sårbara då de redan befinner sig i en utsatt situation. Klimatrelaterade naturkatastrofer såsom torka och översvämningar riskerar att reducera möjligheterna till utveckling i fattiga länder och drabbar ofta den fattigaste delen av befolkningen hårdast.

Strategisk betydelse för en miljömässigt hållbar utveckling
I utvecklingsländer saknas kunskap och förståelse för hur effekterna av klimatförändringarna påverkar vitala sektorer, såsom jordbruk, hälsa, vatten och markanvändning. Programmet syftar till att genom ökad kunskap och spridning av information inom klimatområdet öka möjligheterna till en miljömässigt hållbar utveckling.

Syfte
Programmet syftar till en ökad kunskap och medvetenhet om klimatförändringarnas effekter på och i utvecklingsländer. Programmet syftar också till att öka kunskapen kring miljömässigt hållbar energianvänding i utvecklingsländer.

Insatsbeskrivning
Ett flertal initiativ ryms inom programmet. Prioriteringar bör göras i dialog med Sida:

- "Collaborative Center on Adaptation to Climate Change", i samarbete med UNEP;
- Klimatinformation;
- Forskning, klimat och hållbar utveckling;
- Närverkande, t.ex. mellan miljöorganisationerna IIED, IISD och SEI.

Svensk koppling
SEIs arbete startade på initiativ av Sverige och innefattar numera kontor i ett flertal länder.

Kostnad
8 MSEK per år.

4.1 Slum Upgrading Facility

Insatssammanfattning
Målsättningen med insatsen är en mer långsiktigt hållbar stadsutveckling i utvecklingsländer med bättre bostäder och infrastruktur såsom sanitet, vatten och vägar. Metoden är förbättrade finansiella system i samarbetsländerna vilka även inkluderar fattigare samhällssegment. Implementering sker genom programmet Slum Upgrading Facility (SUF) under UN-Habitat i Nairobi.

Koppling till fattigdomsmålet
Hälften av jordens befolkning bor i urbana områden och för fattigare grupper i utvecklingsländer innebär det oftast ett boende i vidsträckta slumområden utan tillgång till nödvändiga faciliteter. Trots att traditionella finansiella system och nya mikrofinansinstitutioner idag ofta är överlikvida i de flesta utvecklingsländer så kommer inte detta kapital till nytta för dessa grupper. Med tillgång till kapital från banker och finansiella institutioner kan sluminvånare förbättra sin boendemiljö vilket kommer att leda till bättre hälsa och utbildning, samt även större möjligheter att finna en utkomst för de fattigaste grupperna i dessa samhällen. Denna satsning är direkt kopplad till millenniemål 7.

Strategisk betydelse för en miljömässigt hållbar utveckling
Insatser i en miljömässigt hållbar stadsutveckling har en strategisk, långsiktig betydelse för utvecklingsländernas ekonomiska utveckling genom att fler invånare har en god hälsa, utbildning och hygglig levnadsmiljö. En positiv följd är även en ökad demokratisk utveckling då investeringar i en bostad leder till ett större ansvarstagande för närområdet och mer delaktighet i samhället.

Syfte
Syftet är att förbättra sluminvånares levnadsförhållanden genom att finna och utveckla befintliga finansiella mekanismer för en större tillgång till främst lokalt kapital för investeringar i bostad och infrastruktur.

Insatsbeskrivning
Insatsen inriktar sig på att förbättra de finansiella strukturerna i utvecklingsländerna så att de är tillgängliga även för fattigare grupper i samhället. Denna insats är nära knuten till ett planerat stöd till Community Led Infrastructure Finance Facility (CLIFF), vilken inriktar sig på implementering av slumförbättringsprojekt (se 4.2).

Svensk koppling
Sverige har under en längre tid haft ett omfattande stöd till flera program för en mer hållbar stadsutveckling i utvecklingsländerna där levnadssituationen i de vidsträckta slumområdena förbättras och varit en av de internationellt drivande länderna. Därigenom har Sverige erhållit ett mycket gott renommé och dessutom en omfattande kunskapsbas inom ämnesområdet. Avsikten är att, med dessa medel, utnyttja och ytterligare utveckla den svenska kunskapsbasen. Sida avser även att lyfta fram

betydelsen av insatser inom dessa frågor i den internationella debatten i olika forum.

Kostnad

Kostnaden bedöms vara 30 MSEK fördelat på 15 MSEK per år under 2006-2007. Av dessa medel avses 14 MSEK per år öronmärkas för SUF. Totalt 2 MSEK avsätts för studier, seminarier, svenska resursbasen, mm.

4.2 Community Led Infrastructure Financing Facility (CLIFF)

Insatssammanfattning

CLIFF syftar till att skapa förutsättningar som gör det möjligt för lokala organisationer i urbana slumområden att få tillgång till lån i kommersiella banker för bostadsförbättringar och nybyggnation i större skala, och viss relaterad infrastruktur, som genomförs i de fattigas egen regi. Den övergripande målsättningen är att bidra till en långsiktigt hållbar och inkluderande stadsutveckling i utvecklingsländer. Verksamhet har hittills genomförts i huvudsak i Indien men CLIFF skall framöver enligt plan också omfatta andra länder. CLIFF administreras av Cities Alliance, ett interationellt nätverk för urban utveckling vars sekretariat är inhyst hos Världsbanken. För genomförandet ansvarar Homeless International (HI) i London i nära samverkan med lokala organisationer.

Koppling till fattigdomsmålet

Hälften av jordens befolkning bor i urbana områden och för fattigare grupper i utvecklingsländer innebär det oftast ett boende i vidsträckta slumområden utan tillgång till nödvändiga faciliteter. I många länder är sluminvånarna representerade av mer eller mindre egenutvecklade lokalt förankrade organisationer. Med tillgång till kapital från banker och finansiella institutioner kan dessa organisationer åstadkomma förbättringar i boendemiljön i slumområden vilket kommer att leda till bättre hälsa och utbildning, samt även större möjligheter att finna en utkomst för de fattigaste grupperna i dessa samhällen.

Strategisk betydelse för en miljömässigt hållbar utveckling

Insatser för en miljömässigt hållbar stadsutveckling har en strategisk långsiktig betydelse för utvecklingsländernas ekonomiska utveckling genom att fler invånare får en god hälsa, utbildning och hygglig levnadsmiljö. En konsekvens är även en ökad demokratisk utveckling då investeringar i sin bostad leder till ett större ansvarstagande för sitt närområde och mer delaktighet i samhället.

Syfte

Syftet är att förbättra sluminvånares bostäder och infrastruktur för att därigenom åstadkomma en långsiktigt hållbar stadsutveckling.

Insatsbeskrivning

CLIFF använder sig av lokalt förankrade organisationer för att mobilisera monetära och icke-monetära resurser som verktyg för att förbättra sluminvånares levnadsförhållanden. Bland fördelarna att använda organisationernas lokala förankring hör att man kan genomföra projekt till en lägre kostnad eftersom att man har tillgång till billig arbetskraft i områdena samt att man har bättre förutsättningar att se till att skuldsatta hushåll uppfyller sina ekonomiska åtaganden. CLIFFs roll är att hjälpa dessa lokala organisationer att finna finansiering i det normala banksystemet, t. ex. genom att utställa nödvändiga garantier. Trots att traditionella finansiella system och nya mikrofinansinstitutioner idag ofta är

överlikvida i de flesta utvecklingsländer så kommer inte detta kapital till nytta för dessa grupper.

Svensk koppling
Sverige har under en längre tid haft ett omfattande stöd till flera program för en mer hållbar stadsutveckling i utvecklingsländerna där levnadssituationen i de vidsträckta slumområdena förbättras och varit en av de internationellt drivande länderna. Därigenom har Sverige erhållit ett mycket gott renomé och dessutom en omfattande kunskapsbas inom ämnesområdet. Avsikten är att ytterligare utveckla den svensk kunskapsbasen.

Kostnad
10 MSEK per år med en önskvärd löptid på fyra år.

4.3 Water Utility Partnership

Insatssammanfattning
Water Utility Partnership (WUP) är en afrikansk intresseorganisation och ett utvecklingsprogram för vattenbolag. WUPs mål är att öka andelen människor med tillgång till vatten och sanitetsservice från vattenbolag. Detta genom att underlätta för bolagen att förbättra sin service, utöka och effektivisera sin verkamhet, och att genom förbättringar och reformer få tillgång till finansiering för investeringar.

Koppling till fattigdomsmålet
WUPs arbete är direkt relaterat till millenniemålen, såväl till millenniemål 7 som till delmålet som gäller halvering av antalet människor utan tillgång till vatten och sanitet.

Strategisk betydelse för en miljömässigt hållbar utveckling
Bättre vattenförsörjning och tillgång till hygienisk sanitet ger direkta miljö- och hälsoförbättringar för de berörda – i första hand vattenbolagens kunder. Det är också visat att för att insatser och investeringar i vatten och sanitet ska vara långsiktigt hållbara krävs bl. a. ett tydligt ägarskap, ett fokuserat reformarbete och en utveckling av va-bolag till självständiga effektiva verksamheter. WUP stöder va-bolag i denna utveckling.

Syfte
WUP syftar till att ge stöd till va-bolag att utveckla effektiva verksamheter och förbättra och utöka sin va-service till fattiga människor. WUP syftar också till att samla va-bolag i Afrika och utveckla samarbetet och förmedla kontakter med andra aktörer inom va-sektorn, internationella finansiärer och banker. Stödet ska på så sätt öka möjligheten för va-bolag i Afrika att få tillgång till medel för investeringar.

Insatsbeskrivning
Ett stöd till WUP kommer att bygga på resultat och erfarenheter från samarbetet hittills. Det innebär stöd till vattenbolag att planera och genomföra förbättringar m a p organisations- och affärsutveckling. Det innebär utveckling mot självständiga bolag, arbete med tariff- och betalningsstrukturer, kundrelationer, bemanning, etc. Förbättrad och effektivare drift av befintliga system för att minska vattenförluster är ett annat viktigt område.

Svensk koppling
Frågorna som WUP arbetar med och det stöd (konsult- och kapacitetstöd) som WUP kommer att behöva är relevanta för svenska aktörer inom va-sektorn, med god kunskap och erfarenheter av teknik, ekonomi och miljömässig hållbarhet. I ett längre perspektiv kan WUP även vara en intressant aktör för leverantörer och tillverkare, då det långsiktiga syftet med WUP är att möjliggöra ökade investeringar i va-sektorn.

Kostnad
7 MSEK per år under treårsperioden 2006-2008.

4.4 Globalt samarbete om luftföroreningar

Insatssammanfattning
Samarbete inom Global Atmospheric Pollution Forum mellan olika regioner i världen för att överföra kunskaper om luftmiljöarbete mellan regioner, från de mer utvecklade länderna till utvecklingsländer. Att öka kunskaper om sambanden mellan luftföroreningar och klimatpåverkan.

Kopplingar till fattigdomsmålet
800 000 människor i världen dör årligen i förtid av urbana luftföroreningar. Kvinnor och barn är mest drabbade vid matlagning i trånga utrymmen i de fattigaste länderna. De fattiga lever ofta nära trafik och industrier, med hög exponering. Grödor kan skadas av långväga luftföroreningar med minskat skördeutfall och näringsinnehåll vilket drabbar fattiga.

Strategisk betydelse för en miljömässigt hållbar utveckling
I utvecklingsländerna ger den ökande energianvändningen ökade luftföroreningar, men också växthusgaser. Utsläpp av luftföroreningar kan ge effekter på klimatet, men ännu är kunskaperna mycket bristfälliga.

Syfte
Insatsen syftar till att stödja samarbetet mellan olika regioner så att utvecklingsländer också får tillgång till de kunskaper som behövs för att arbeta med luftföroreningar. Insatsen syftar även till ökat samarbete mellan regionala nätverk av forskare och policyansvariga i världen.

Insatsbeskrivning
Utsläppen sker lokalt i köket hos de fattigaste, vid energigenerering från liten skala till stora kraftstationer, vid transporter etc. Utsläppen sker oftast lokalt, men effekterna kan vara lokala, regionala och även globala. Åtgärderna måste oftast göras på lokal nivå. Genom internationellt samarbete bereds överenskommelser som inlemmas i nationell lag.
År 2005 bildades Global Atmospheric Pollution Forum på initiativ av International Union of Air Pollution Prevention Associations (IUAPPA) och Stockholm Environment Institute. De industrialiserade länderna samarbetar framgångsrikt sedan länge genom Convention on Long-Range Transboundary Air Pollution (CLRTAP), med medlemmar från Europa och Nordamerika. Genom ett stöd till Global Atmospheric Pollution Forum kan en kunskapsöverföring ske till fattigare länder. På kort och medellång sikt kan detta innebära avsevärda vinster på hälsosidan och uteblivna kostnader för teknikomställning. På längre sikt kan risken för klimtaförändringar minska.

Svensk koppling
Under industrialiseringen utsattes Sverige för luftburna föroreningar från Europa. Satsningen på miljöforskning ledde till att Sverige blev framstående inom luftmiljöfrågor och Sverige blev mycket aktivt i CLRTAP. Sida stöder lufmiljönätverk i södra Asien och södra Afrika (www.rapidc.org) och flera svenska institutioner medverkar.

Kostnad
4 MSEK 2006, därefter är en ökning till 8 MSEK per år 2007 och 2008 önskvärt.

5.1 Hållbart jordbruk - växtnäring

Insatssammanfattning
Tillförsel av växtnäring till jordbruket.

Koppling till fattigdomsmålet
Ökad produktion och inte minst ökad produktivitet inom jordbruket utgör en nyckelfråga för att minska fattigdomen på landsbygden. En särskild utmaning är då att säkerställa jordarnas näringsbalans med särskild aktualitet när det gäller utarmade jordar i Afrika.

Strategisk betydelse för en miljömässigt hållbar utveckling
För en långsiktigt hållbar livsmedelsproduktion krävs att näringsämnen i bl.a. toalettavfall och annat bioavfall återförs till odling.

Syfte
Utveckla ett projektförslag för vidareutveckling av hållbara metoder för återcirkulering av toalettavfall och bioavfall till jordbruket.

Insatsbeskrivning
För att utveckla dessa metoder måste systemen vara robusta, resurssnåla, miljövänliga och garantera ett säkert biogödsel. Alternativ till traditionella toalettsystem och avfallssystem måste därför vidareutvecklas för att återföra näring till jorden utan förorening av dricksvatten. Det föreslås att ett projektförslag arbetas fram under 2006 med sikte på nyttjande av svensk kompetens vid genomförande.

Svensk koppling
Kompetens från Statens Veterinärmedicinska Anstalt och Sveriges Lantbruksuniversitet.

Kostnad
0,5 MSEK under 2006.

5.2 Initiativet för hållbar jordbruks- och landsbygdsutveckling (The SARD Initiative)

Insatssammanfattning
Vid toppmötet i Johannesburg 2002 överenskoms om det s.k. SARD-initiativet (Sustainable Agriculture and Rural Development Initiative). Avsikten är att stimulera det civila samhället i arbetet med miljömässigt hålbart jordbruk och landsbygdsutveckling.

Koppling till fattigdomsmålet
De flesta av jordens fattiga människor bor på landsbygden och är ofta direkt beroende för sin överlevnad och sin försörjning av ett fungerande jordbruk. De insatser som avses genomföras inom SARD-initiativet är inriktade på fattiga landsbygdsbors behov.

Strategisk betydelse för en miljömässigt hållbar utveckling
Utvecklingen av ett hållbart jordbruk är en av de avgörande faktorerna för en hållbar utveckling. Insatser som utgår från av lokalbefolkningen kända behov har goda förutsättningar att ge resultat och bidra till en miljömässigt hållbar utveckling.

Syfte
Syftet är att få igång nödvändiga processer inom det civila samhället i ett antal pilotländer för att skapa en landsbygdsutveckling som är miljömässigt hållbar.

Insatsbeskrivning
Framgångsrik utveckling sker i första hand underifrån. Samtidigt har staten en viktig roll att ställa upp med ett fungerade ramverk som kan ge de yttre förutsättningarna. Därvid kommer att behövas en dialog mellan lokalbefolkning, politiker på olika nivåer, näringsliv m.fl. Det behövs lämplig metodik för att åstadkomma resultat och det behövs erfarenhet från goda exempel. FAO har ansvaret för att driva SARD-initiativet och vill nu att SLU och SEI engagerar sig i arbetet att utveckling SARD-arbetet i sex länder i Afrika och Sydostasien. För detta krävs en planeringsperiod på ett år. Resultatet förväntas bli ett treårigt insatsförslag som avser tre länder i södra Afrika och tre länder i Sydostasien.

Svensk koppling
Landsbygdsutveckling är ett viktigt område i svenskt bistånd. De erfarenheter SLU och SEI kan få från arbetet ihop med FAO kommer att generera kunnande av värde också för det bilaterala utvecklingssamarbetet.

Kostnad
Kostnaden för den ettåriga planeringsperioden beräknas till 1 MSEK.

5.3 Strategisk policyanalys och kapacitetsutveckling kring miljö- och naturresursfrågor, African Centre for Technology Studies (ACTS)

Insatssammanfattning
Organisationsstöd till ACTS för att stärka dess självständighet som ledande organisation i policyforskning och -utbildning kring miljö- och naturresursfrågor. ACTS är väl etablerat inom policyforskning och har påbörjat etablering av ett utbildningsinstitut med tvärvetenskapliga kurser för strategiskt viktiga grupper inom statsförvaltning, privata sektorn, civila samhället, etc.

Koppling till fattigdomsmålet
Mycket av konflikter, fattigdom och miljöproblem i Afrika har sina grundorsaker i oklara och svaga policies vad gäller miljö och naturresurser. Det finns få aktörer i Afrika med kapacitet för kvalificerad policyanalys, opinionsbildning och kapacitetsutveckling på dessa områden. ACTS är dock en sådan och arbetar på både nationell och regional nivå.

Strategisk betydelse för en miljömässigt hållbar utveckling
ACTS är en liten men ledande organisation inom sina ämnesområden, hela dess verksamhet har till syfte att stärka kapaciteten hos afrikanska aktörer att bidra till en miljömässigt hållbar utveckling. ACTS bedriver kompetensutveckling för analytiker och beslutsfattare i strategiskt viktiga positioner.

Syfte
Eftersom de frågor som ACTS arbetar med kan vara politiskt känsliga är det viktigt med en viss finansiell självständighet. Insatsens syfte är att bidra till en stabilisering av ACTS finansieringssituation genom att lämna ett generellt organisationsstöd (visst programstöd dock inte uteslutet) i en uppbyggnadsfas av organisationens utbildningsinstitut. ACTS har möjlighet att på sikt bli självfinansierande vad gäller kärnverksamheten.

Insatsbeskrivning
Ett obundet organisationsstöd planeras att lämnas till ACTS, dock kan visst programstöd ingå som komplement. Detta innebär stöd till ACTS forskningsprogram (enligt en femårig strategisk plan med t. ex. markrättigheter, konflikter kring gränsöverskridande naturresurser, bioteknikfrågor) liksom till uppbyggnad av ett utbildningsinstitut. ACTS är en liten men välskött och transparent organisation, som redan är känd av Sida, med ett litet antal givare (främst norska NORAD och amerikanska USAID, men också olika forskningsstiftelser). Förutsättningarna för ett obundet stöd bedöms vara bra. Från ACTS egna utgångspunkter är denna typ av stöd det mest relevanta och behövliga.

Svensk koppling
ACTS har etablerat samarbete med universitet och systerorganisationer i USA och Storbritannien, liksom kontakter med institutioner i Sverige (t.ex. Lunds Universitet). ACTS har visat starkt intresse för att etablera liknande

samarbete med svenska institutioner (policyforskning, utbildningssamarbete). Samarbete i konsultuppdrag är också möjligt, givet att dessa sammanfaller med ACTS verksamhetsområden.

Kostnad
Ett stöd om 8 MSEK per år under tre år föreslås.

5.4 Fattigdomsstrategiarbete som stödjer reformer inom handel med jordbruksprodukter

Insatssammanfattning

Insatsen har två delar. Den första ämnar identifiera ekonomiska, sociala och miljömässiga effekter av exportdrivna tillväxtprogram som har stöd i samarbetsländernas fattigdomsstrategier. Under andra delen av insatsen kommer dialoger hållas i berörda länder för att underlätta att småbrukare får största möjliga del av de exportdrivna tillväxtprogrammen.

Koppling till fattigdomsmålet

De strategier för ökad handel och export som återfinns i fattigdomsstrategier tenderar att i första hand stödja väl etablerade, inflytelserika aktörer som t.ex. storskaliga kommersiella jordbruk. Detta projekt avser försäkra att även småbrukare kan tillgodogöra sig fattigdomsstrategiernas tillväxtprogram. Stärkande av deltagandet och direkt stöd till småbrukare för dem att öka närvaron på såväl lokala som exportinriktade marknader kan bidra positivt till fattigdomsarbetet.

Strategisk betydelse för en miljömässigt hållbar utveckling

Miljömässiga effekter av fattigdomsstrategiernas tillväxtprogram ignoreras ofta, vilket kan leda till negativa konsekvenser för småbrukare som är direkt beroende av väl fungerande ekosystem. Detta projekt avser stärka miljöaspekterna i fattigdomsstrategiernas tillväxtprogram.

Syfte

Syftet med projektet är att säkerställa att den ekonomiska utveckling fattigdomsstrategiernas tillväxtprogram genererar även kommer småbrukare tillgodo. Syftet är även att miljökonsekvenserna av ökad handel med jordbruksprodukter beaktas och minimeras.

Insatsbeskrivning

Projektets två faser genomförs i tre steg. I det första steget analyseras ett antal fattigdomsstrategier och deras tillväxtprogram utifrån ekonomiska, sociala och miljömässiga effekter sett från ett småbrukarperspektiv. I det andra steget förs relevanta parter i berörda länder samma för dialog om hur småbrukarnas fördelar av tillväxtprogrammen kan stärkas. I det tredje steget skall rekommendationer från andra steget förmedlas och implementeras. Projektet genomförs i sex länder. I varje land fokuserar projektet på en specifik produkt som är viktig för landets jordbruksexport. T.ex. avser projektet fokusera på sockerproduktion i Mocambique.

Svensk koppling

Även om projektet i första hand avser genomföras av samarbetsparter i berörda länder har Sverige goda och relevanta erfarenheter som kan ställas till projektets förfogande. Detta gäller bl.a. ekologisk produktion i jordbruket som är direkt relevant för många småbrukare i våra samarbetsländer. Sverige har även lång och god erfarenhet av öppen dialog mellan berörda parter, inte minst det civila samhället, som metod att säkerställa gemensamma intressen.

Kostnad
Projektets budget är 2 MSEK per år.

5.5 International Task Force on Harmonization and Equivalency in Organic Agriculture (ITF)

Insatssammanfattning

International Federation of Organic Agriculture Movement, IFOAM, Food and Agriculture Organisation, FAO, samt FNs handelsorgan UNCTAD initierade 2001 en arbetsgrupp, kallad ITF, för att gemensamt söka lösning på problemet med bristande harmonisering inom området för ekologisk miljömärkning. Insatsen avser stärka deras samarbete.

Koppling till fattigdomsmålet

I många u-länder, särskilt i Afrika, odlas utan bekämpningsmedel. Certifierad ekologisk odling ökar förädlingsvärdet och konkurrensförmågan för jordbruksprodukter vid export och ökar därmed den enskilde bondens inkomster. Den ökade inkomsten ger ofta bönderna motiv för ökad produktion vilket ytterligare bidrar till förbättrad ekonomi för odlarna.

Strategisk betydelse för en miljömässigt hållbar utveckling

Ekologisk odling har positiva effekter genom att människor och natur inte utsätts för kemikalier vilket innebär minskade hälsorisker, förbättrad jordkvalitet och ökad biologisk mångfald.

Syfte

Ett stort problem för odlarna av ekologiska produkter är den mångfald privata och offentliga miljömärkessystem, internationella standarder samt olika ackrediteringssystem som de möter vid export till i-länderna. Syftet med projektet är att arbeta för att underlätta export av ekologiska jordbruksprodukter från u-länderna genom att skapa samstämmighet mellan de två nu existerande internationella ekologiska standarderna, Codex Alimentarius Guidelines (FAO) och IFOAMs ekologiska standard samt att ta fram kriterier för hur inspektion gällande certifieringsorgans organisation och arbetssätt skall ske.

Insatsbeskrivning

ITF har genomfört två etapper av arbetet med att harmonisera regler och märkningssystem för ekologisk odling på ett internationellt plan. ITF har utvecklats till att bli en öppen och allmänt erkänd plattform för dialog mellan offentliga och privata institutioner verksamma inom området för ekologisk jordbruksproduktion.

Svensk koppling

Sverige hör till de länder som har högst procent ekologiskt odlad mark i världen. Det finns stort kunnande om ekologisk odling i Sverige, bland annat genom GroLink AB, ett dotterbolag till KRAV, som arbetar med certifieringsfrågor i u-länderna.

Kostnad

1 MSEK per år 2006 och 2007.

5.6 Integrated Assessment of Trade-Related Policies in the Agriculture Sector

Insatssammanfattning

Projektet skall främja ökad nationell kapacitet, särskilt i afrikanska länder och i ACP-länderna (African, Caribbean and Pacific, ACP) att genomföra policies som maximerar utvecklingsvinster av handel med jordbruksprodukter samtidigt som inverkan på den biologiska mångfalden minimeras. För att nå dessa mål skall projektet även stödja ökad samverkan mellan regelverken för Konventionen för Biologisk Mångfald (CBD) och för Världshandelsorganisationen, WTO.

Koppling till fattigdomsmålet

För de flesta minst utvecklade länderna, särskilt i Afrika, är jordbrukssektorn dominerande. Produktion och export av jordbruksprodukter skapar sysselsättning och inkomster och kan därmed bidra till minskad fattigdom. Det är dock viktigt att inte handel med jordbruksprodukter sker på bekostnad av ländernas miljö då miljöförstöring drabbar den fattiga befolkningen hårdast. En ökad koppling mellan CBD och WTO samt stöd till implementering av CBD förväntas bidra till en miljömässigt hållbar produktion och handel med jordbruksprodukter i de berörda länderna.

Strategisk betydelse för en miljömässigt hållbar utveckling

Förhållandet CBD och WTO är oklar och har skapat tolkningsproblem vad gäller vilka avtal som skall följas av länder som anslutit sig till båda regelverken. En ökad samstämmighet mellan CBDs och WTOs regelverk är mycket betydelsefull för en miljömässigt hållbar utveckling. Ökad samverkan har även beslutats om vid WTOs ministermöte i Doha 2001.

Syfte

Genom stöd till implementering av CBD samt till större samverkan mellan regelverken för CBD och WTO, syftar projektet till att stödja miljömässigt hållbar produktion i och export från u-länderna.

Insatsbeskrivning

Inom projektets ram skall bl.a. möten genomföras mellan internationella och nationella experter och representanter för ministerier för att öka samarbetet och ägarskapet i de berörda länderna. Projektet skall utveckla metoder för att utvärdera inverkan av handelspolitiska avtal på den biologiska mångfalden inom jordbruksområdet. Projektet kommer bland annat att genomföra kapacitetshöjande aktiviteter i sex ACP-länder, producera bakgrundsstudier och genomföra workshops.

Svensk koppling

Handel och miljö är ett viktigt område på Sveriges handelspolitiska agenda. Sverige arbetar inom bl.a. EU, WTO och OECD för att göra handels- och miljöpolitik ömsesidigt stödjande.

Kostnad

4 MSEK för 2006.

5.7 The National Forest Programme Facility (NFPF)

Insatssammanfattning
NFPF tillskapades år 2002 med placering hos FAO. Syftet med NFPF är att (1) stärka informations- och kunskapsbasen för implementering av National Forest Programmes (NFP) och att (2) stödja u-länders reformering av den nationella skogspolitiken, samt formulering och initiering av NFPs genom breda processer med aktivt deltagande från berörda samhällsaktörer, civila samhället i övrigt och statliga aktörer.

Koppling till fattigdomsmålet
I många länder har skogssektorn förutsättningar att ge ett viktigt bidrag till utvecklingen. Centrala teman är kapacitets- och institutionsutveckling, inklusive utveckling av lagstiftning och rättsväsende, samt forskning och utbildning inom flera olika tillhörande discipliner. Eftersom nyttjandet av skogen oftast berör de allra fattigaste, som är direkt beroende av ekosystemen för sin överlevnad, bidrar insatsen positivt till fattigdomsarbetet.

Strategisk betydelse för en miljömässigt hållbar utveckling
Skogsekosystemens miljömässiga betydelse på lokal, regional och global nivå kan knappast överskattas. Till de viktigaste lokala miljöfunktionerna hör markvård, vattenhushållning och mikroklimat, medan den biologiska mångfalden och funktionen som kolsänkor ofta framhålls som mest betydelsefulla på den globala nivån.

Syfte
NFPFs verksamhet syftar till att utnyttja skogens potential för att reducera fattigdom och förbättra miljön. Detta sker genom att införa principer om ett uthålligt utnyttjande av skogsresurserna samt att framställa underlag om skogarnas tillstånd i världen.

Insatsbeskrivning
NFPF omfattar följande två huvudaktiviteter:
- Stöd till länder som vill reformera sin nationella skogspolitik med tillhörande institutioner, i riktning mot ett mera miljömässigt hållbart och socialt acceptabelt skogsbruk.
- Stöd till FAOs Världsskogsinventering som omfattar skogliga, sociala och miljömässiga hållbarhetsaspekter på världens skogsresurser.

Svensk koppling
Sverige har som viktigt skogsland en tydlig koppling till den verksamhet som bedrivs inom ramen för NFPF. Omfattande svensk kunskap inom såväl tekniska, institutionella som organisatoriska frågor kan utnyttjas av FAO. Viktiga svenska resurser i sammanhanget är SLU, Skogsstyrelsen bransch-organisationer och privata aktörer, t.ex. konsulter.

Kostnad
6 MSEK för 2006.

5.8 Globala skogsresurser

Insatssammanfattning
Beredning av och stöd till ett globalt skogsinitiativ.

Koppling till fattigdomsmålet
Enligt Världsbankens spelar de globala skogsresurserna en direkt och avgörande roll för försörjningen av omkring nittio procent av de ca 1,2 miljarder människor som lever i absolut fattigdom. Indirekt bedöms dessutom skogarna spela en avgörande roll för jordbruket och för matproduktionen för nära hälften av den fattiga befolkningen. Skogssektorns långsiktiga potential för ekonomisk utveckling är stor. Hållbar förvaltning av skogsresurserna bidrar till en rättvis och hållbar global utveckling.

Strategisk betydelse för en miljömässigt hållbar utveckling
På grund av en starkt växande global efterfrågan på skogsprodukter och bristande incitament för ett långsiktigt och uthålligt skogsbruk, hårdexploateras skogarna i många länder. Denna exploatering äger rum utan tillräckliga hänsyn till sociala, miljömässiga och ekonomiska hållbarhetsprinciper. Detta skogsinitiativ syftar till att understödja globala samarbeten och processer som verkar för ett hållbart och produktivt nyttjande av världens skogsresurser.

Syfte
Under 2006 en beredning av ett globalt skogsinitiativ inom ramen för biståndet. Under 2007 en gradvis vidareutveckling av initiativet och genomförande av en konsekvent och strategiskt inriktad insats med syfte att på ett verkningsfullt sätt och med Sveriges komparativa fördelar i botten, bidra till globala initiativ och processer som eftersträvar hållbarhet inom skogssektorn.

Insatsbeskrivning
Trots allt som gjorts inom området har Sveriges skogliga profil inom biståndet blivit mera otydlig. Detta är anmärkningsvärt med tanke på att Sverige globalt sett är ett av de viktigaste skogsländerna. Denna inledande beredning avser att under 2006 arbeta fram ett strategiskt skogsinitiativ. Initiativet skall bl.a. bygga på de långa erfarenheter som vunnits inom det svenska biståndet och på Sveriges komparativa fördelar inom skogssektorn. Politikens för global utveckling mål om en rättvis och hållbar global utveckling skall ligga till grund.

Svensk koppling
Exempel på områden där Sverige har kompetens relevant för insatsen är övergripande förvaltning och sektorplanering, inklusive resursinventering och strategiska prognoser, certifieringsmodeller, balansering av stat och marknad inom sektorn, inklusive gemensamma miljö-, marknads- och investeringsanalyser, handelsfrågor o.s.v. Genom att koppla ihop svenska resurser med internationella tematiska nätverk kan svenska synsätt få internationellt genomslag samtidigt som svenska aktörer kan

vidareutvecklas. Relevanta svenska aktörer finns inom myndigheter, universitet och högskolor, enskilda organisationer och näringsliv.

Kostnad
Insatsen är beräknad med en initial budget på 0,7 MSEK under 2006. Från 2007 bör insatsen ha en budget på ca 10 MSEK per år.

5.9 Uppföljning av FAOs Uppförandekod för ansvarsfullt fiske – från norm till praktisk förvaltning

Insatssammanfattning

Uppförandekoden för ansvarsfullt fiske har funnits i ett decennium och utgjort en gemensam grund för att omformulera nationell fiskerilagstiftning och utveckla fiskeriförvaltningen. FAO lanserar nu 2006-2015 som ett tillämpningsårtionde (*a decade of implementation)* vilket innebär nya utmaningar speciellt med tanke på att koden hittills utgör ett rättesnöre utan formella förpliktelser.

Koppling till fattigdomsmålet

Fisk utgör en viktig näringsrik basföda för miljarder människor. Vidare svarar fiskerisektorn globalt för ca 1 % av sysselsättningen. Merparten av de verksamma utgörs av fattiga småskaliga fiskare och personer, företrädesvis kvinnor, som arbetar med lokal förädling och distribution.

Strategisk betydelse för en miljömässigt hållbar utveckling

En grundförutsättning för att vidmakthålla en optimal produktion är att haven, som utgör en av våra viktigaste producenter av nyttigheter, förvaltas på ett långsiktigt hållbart sätt. Uppförandekoden för ansvarsfullt fiske med kompletterande handlingsplaner utgör den konkreta normen för hur en långsiktig förvaltning skall skötas.

Syfte

FAO har länge arbetat med att medlemsländerna skall tillämpa uppförandekoden i sin fiskerilagstiftning. Stödet syftar till att stimulera till att lagstiftningen omsätts i praktisk förvaltning.

Insatsbeskrivning

Även om FAO gentemot varje medlemsstat formellt bara kan vara rådgivande, bör organisationen utifrån sin centrala roll, så långt det är möjligt, vara pådrivande för att uppförandekoden verkligen efterlevs. "*The Interregional Programme of Assistance to Developing Countries for the Implementation of the Code of Conduct",* allmänt kallad FishCode, har en nyckelroll i att ta utvecklingsländernas särskilda behov i beaktande. Programmet kommer att analysera och bedöma uppnådda effekter under de 10 år koden har funnits. Genom att lyfta goda exempel på hur uppförandekoden kan gå från norm till praktisk förvaltning kan man skapa föredömen. Till genomförandet av uppförandekoden kan också kopplas stöd för sjösäkerhet för småskaliga fiskare i syfte att minska sårbarheten för denna ofta fattiga och utsatta yrkesgrupp.

Svensk koppling

Sverige stödjer redan FishCode-programmet genom TrainFish-projektet som utgör en delkomponent som fokuserar på utbildning om koden av en bredare målgrupp. Fiskeriverket har också nyligen träffat avtal om att stärka TrainFish-programmet genom en sekondering av en svensk expert.

Fiskeriverket förutses medverka aktivt i uppföljning och dialog i ett utökat stöd till FishCode-programet.

Kostnad

Det svenska bidraget föreslås uppgå till 10 MSEK för 2006. Programmet ses i ett långsiktigt perspektiv, med önskvärdheten av en ökning av bidraget för 2007 och framåt.

5.10 Biologisk mångfald och ekosystemtjänster - uppföljning av Millenium Ecosystem Assessment (MA)

Insatssammanfattning
Förslaget avser en serie strategiska satsningar som direkt syftar till att stödja viktiga globala aktörers uppföljning och vidareutveckling av den under 2005 avslutade s.k. Millenium Ecosystem Assessment (MA).

Koppling till fattigdomsmålet
Ekosystemtjänsterna (de produkter och tjänster som fungerande ekosystem och biologisk mångfald tillhandahåller) har en livsnödvändig funktion för mänsklig överlevnad och utveckling, t. ex. livsmedelsproduktion, vattenrening och klimatreglering. Den under 2005 avlutade rapportserien från Millenium Ecosystem Assessment (MA) visar att 16 av 24 ekosystemtjänster allvarligt utarmats och att detta bland annat innebär ett stort hot mot att kunna uppnå millenniemålen och minska fattigdomen.

Strategisk betydelse för en miljömässigt hållbar utveckling
Ökad kunskap om ekosystemtjänsternas värde och funktion, samt hur detta kan beaktas i samhällsplanering (olika verktyg, information etc) är centralt för att uppnå en miljömässigt hållbar utveckling.

Syfte
Syftet med stödet är att direkt stödja och stärka uppföljning och vidareutveckling av resultat och rekommendationer från MA, inklusive kopplingar till strategiska och policyrelaterade beslut för samhällsplanering.

Insatsbeskrivning
World Resources Institute (WRI), UNEP och UNDP var tre centrala aktörer under den femåriga MA-processen. Såväl WRI som UNEP har redan utvecklat preliminära förslag för fortsatt arbete utifrån MAs slutsatser, med fokus på vidareutveckling av verktyg för samhällelig värdering av ekosystemtjänster, lämpliga styrverktyg, och lokalt deltagande och stärkande av demokrati och inflytande i förvaltning av ekosystemtjänster och biologisk mångfald. På UNDP finns ideer om att vidareutveckla metoder för integrering av ekosystemtjänster i fattigdomsstrategier (PRSP). Forest Trends/Ecosystem Marketplace ligger i fronten vad gäller att utveckla, testa och sprida information om marknadsbaserade verktyg och handel med ekosystemtjänster.

Svensk koppling
Ett flertal svenska institutioner var direkt inblandade i MA-processen, t.ex. olika forskningsinstitutioner vid Stockholms universitet. En rad universitet är idag inblandade i relevant forskning på området. SwedBio/CBM vid Sveriges Lantbruksuniversitet/Uppsala Universitet är en av dessa aktörer. Värdering, och på sikt även handel, med ekosystemtjänster är ett allt viktigare styrverktyg och även av ökat intresse ur marknadssynpunkt. Flera svenska myndigheter är idag inblandade i relevanta aktiviteter, t. ex.

Konjunkturinstitutet som på uppdrag av Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet gör en särskild studie om ekosystemtjänstvärdering. Värdering av ekosystemtjänster och MA-uppföljning är även viktigt för enskilda organisationer, t .ex Naturskyddsföreningen.

Kostnad

6 MSEK per år.

6.1 Miljöekonomisk institutionsutveckling för hållbar utveckling

Insatssammanfattning
Detta projekt bidrar till ökad miljöekonomisk kapacitet att analysera och hantera miljö- och fattigdomsproblem. Genom stöd till utvecklingen av sex miljöekonomiska centra skapas bättre förutsättningar för att involverade länder själva skall kunna ta ansvar för en mer hållbar utveckling.

Koppling till fattigdomsmålet
Fattiga är mest beroende av naturresurserna och mest sårbara för miljöförsämringar. Den kompetens, de studier och den rådgivning som projektet kommer att leda till kommer att fokusera på ländernas viktigaste miljö- och fattigdomsproblem. Projektet kan därmed motverka fattigdomen genom att påverka utformningen av centrala utvecklingsstrategier, styrmedel, policies, lagstiftning, samt projekt och program inom nyckelsektorer.

Strategisk betydelse för en miljömässigt hållbar utveckling
Fattiga länder står inför enorma utmaningar att minska fattigdomen, utveckla ekonomin, förbättra hälsan, öka konsumtionen och på samma gång säkerställa en hållbar naturresursanvändning. Miljöekonomi har utvecklat kraftfulla analytiska och praktiska redskap för att hantera dessa avvägningar. Genom projektet så kommer både nationell och internationell miljöekonomisk expertis att stödja integrationen av de viktigaste miljöaspekterna i nationella strategier och program.

Syfte
Projektet syftar till (1) mer högkvalitativ miljöekonomisk analys på nationell nivå, (2) fler och bättre utbildade miljöekonomer på master-nivå i nationella program, (3) mer policyrelevant rådgivning på nationell nivå och (4) större genomslag av internationella initiativ genom ökad involvering av inhemsk kompetens.

Insatsbeskrivning
Projektet består av följande samverkande komponenter: (1) stöd till utvecklingen av nationella miljöekonomiska centra, (2) stöd till nationell miljöekonomisk kapacitetsutveckling (3) integration av miljöaspekterna i strategiska policyprocesser, (4) ökat internationellt/regionalt samarbete genom policyrelevant tematisk forskning, (5) ett effektivt utnyttjande av svensk kompetens och kapacitet för hållbar utveckling.

Svensk koppling
En viktig komponent av projektet är att stärka gränssnittet till svensk kompetens. Svensk kapacitet kommer därmed att mycket mer effektivt kunna bidra till viktiga processer i samarbetsländerna. Till stor del kommer detta att ske genom gemensamma studier med svenska miljöekonomer, men det öppnar också möjligheter för andra institutionella partners som Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen. Centra blir också ett stöd i planering och genomförande av svenskt och annat utvecklingssamarbete och därmed ett svenskt bidrag till uppfyllandet av Parisdeklarationen.

Kostnad
15 MSEK per år.

6.2 Kapacitets- och institutionsutveckling på miljöområdet

Insatssammanfattning

Naturvårdsverket har sedan början av 90-talet bidragit till att stödja kapacitetsuppbyggnad i miljöförvaltningar i främst Central- och Östeuropa. Naturvårdsverkets internationella projektverksamhet bedrivs idag främst som bilateralt myndighetssamarbete. För att skapa ett sammanhållet program behöver Naturvårdsverket ökad kapacitet för att utveckla strategiska insatser.

Koppling till fattigdomsmålet

Miljöfrågorna har blivit mer komplexa och det är nödvändigt att förstå sambanden mellan miljöfrågor och andra utvecklingsfrågor. De fattigaste människorna drabbas hårdast av lokal och global miljöförstöring. Dels lever fattiga människor ofta direkt av naturresurser, dels riskerar fattiga länder att drabbas hårdare t.ex. av växthuseffektens konsekvenser.

Strategisk betydelse för en miljömässigt hållbar utveckling

Erfarenheten visar att centrala samordnande miljöinstitutioner är viktiga för hållbara satsningar på miljö. Svaga miljöinstitutioner är ofta en grundorsak till att miljöintresset har svårt att hävda sig i samarbetsländernas fattigdomsstrategier och investeringsplaner. Att stärka den institutionella kapaciteten är därför en grundförutsättning för att länderna skall kunna bedriva en framgångsrik miljöpolitik men också för att stärka förutsättningarna för integrering av miljöaspekter inom andra områden genom att skapa övergripande regler och ge vägledning.

Syfte

Det övergripande syftet är att bidra till ett hållbart utnyttjande av miljö och naturresurser genom att bidra till kapacitetsuppbyggnad av miljöförvaltningar i samarbetsländer och uppfyllande av internationella konventioner på områden som också strategiskt länkar de globala miljöfrågorna till fattigdomsbekämpning.

Insatsbeskrivning

Utgångspunkten är bilaterala myndighetssamarbeten som pågår i flera länder och är under utveckling i Ukraina, Vitryssland, Serbien, Albanien och Kina. Möjligheter att utöka och skapa större samlade insatser beror bl.a. på ländernas mottagningskapacitet. En närmare analys av behoven och Naturvårdsverkets roll i ett med andra aktörer samordnat sammanhang avses genomföras. Ytterligare länder kan komma ifråga beroende på behov och efterfrågan. Naturvårdsverket eftersträvar en geografisk koncentration där Central- och Östeuropa och Sydostasien utgör prioriterade områden i ett första steg.

Samarbetsområden utgörs främst av Naturvårdsverkets kärnkompetens som central svensk miljömyndighet, dvs införande av moderna arbetsmetoder och processer, system och strukturer för en effektiv miljöförvaltning. Strategiska områden är t ex miljöanalys och rapportering, integration av internationella miljöåtaganden i nationella åtgärder,

lagstiftning och tillämpning, tillsyn och övervakning inom olika sakområden och naturresursförvaltning. Särskilda områden utgörs t ex av integrerad tillståndsprövning av miljöfarlig verksamhet, gränsöverskridande vattensamarbete, avfallshantering inklusive reglering av gränsöverskridande transporter av farligt avfall, miljö och internationell handel, arbete med hållbara produktions och konsumtionsmönster, strategiska miljöbedömningar mm. En annan viktig uppgift är integrering av miljöhänsyn i andra sektorer. Ett samspel med multilaterala organisationer förutses.

Naturvårdsverket har också för avsikt att utveckla en internationell kurs inom ett efterfrågat och från svensk sida strategiskt område.

Svensk koppling
Svenskt offentligt miljöarbete involverar ett stort antal aktörer med Naturvårdsverket som samordnare. Denna insats förutser samverkan med svenska aktörer inom myndigheter, näringsliv och universitet.

Kostnad
Totalt ca 12 MSEK per år.

6.3 Hantering av komplexa miljöfrågor till stöd för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling

Insatssammanfattning

Insatsen utgör ett institutionellt programstöd till Stockholm Environment Institute (SEI) för att utveckla fundamentalt nya ansatser till förvaltning och hushållning av samspelet mellan människa och miljö från lokal till global skala och för att sprida världsledande kunskap om hur miljömässig hållbarhet kan integreras i och bidra till utveckling i fattiga länder. Regeringar, Sida och andra biståndsorgan, näringsliv, forskande institutioner och folkrörelser över världen förses med strategiskt beslutsstöd i form av kunskap, kompetensutveckling, ansatser och lösningar på kritiska och komplexa miljöfrågor som kopplar till fattigdom, rättigheter och utkomstmöjligheter, och därmed till hållbar utveckling.

Koppling till fattigdomsmålet

Insatsen skall generera nytänkande och innovationer där förvaltning av sammanlänkade sociala och ekologiska system bidrar till fattigdomsbekämpning. Förutsättningar för social och ekonomisk utveckling kopplas samman med sociala drivkrafter från globalisering och miljömässiga drivkrafter från globala miljöförändringar, med utmaningar inom hållbar energi, vattenhushållning, matförsörjning, kemikaliehantering, risk, sårbarhet och resiliens, anpassningsförmåga, miljörelaterade hälsofrågor, klimatförändring, handel och utnyttjande av ny miljöteknik. Insatsen skall ge strategiskt viktig kunskap för koppling mellan miljöinvesteringar för uppfyllande av Millenniemålen, bevarande av naturresurser och ekosystem av betydelse för fattiga människors uppehälle, minskat avfall och utsläpp som drabbar fattiga samt reducerad sårbarhet för naturkatastrofer och globala förändringar.

Strategisk betydelse för en miljömässigt hållbar utveckling

Insatsen har en strategisk inriktning med betoning på kunskap, nytänkande och innovationer för miljömässigt hållbar utveckling, och kommer att slå en nyskapande brygga mellan "global change" forskning och utvecklingsbistånd, och mellan kunskapsfronten inom sårbarhet/resiliens, utveckling och policy, t.ex. genom policyuppföljning av FN-studien Millennium Ecosystem Assessment. Insatsen kommer att bidra till att identifiera strategier för hållbar förvaltning av miljön i utvecklingens tjänst, och därmed vara en viktig insats i att överge den fortfarande alltför vanliga utvecklingsdogmen att hållbar miljö inte kan gå hand i hand med social och ekonomisk utveckling, även i de fattigaste länderna.

Syfte

Utveckla och tillhandahålla en internationellt erkänd kunskapsplattform hos SEI i nära samarbete med svenska kunskapsorganisationer och svenskt näringsliv, samt internationella nätverk, för hur miljömässig hållbarhet kan integreras i och vara en förutsättning för fattigdomsbekämpning.

Insatsbeskrivning
Insikten om miljöns betydelse för fattigdomsbekämpning ökar i takt med nya forskningsinsikter, en snabb ökning av miljörelaterade risker och chocker, och en växande mänsklig sårbarhet. Komplexa samspel mellan sociala och ekologiska system utgör både hot och möjligheter i utvecklingsbiståndet, och det finns idag ett akut behov att integrera kunskapsfronten på miljö och utveckling inom det operationella biståndsarbetet, policyutveckling, och miljötekniksamarbete. Orsaken är att mänskligheten står inför ett vägskäl, där konventionella ansatser för marginell förändring inom policy, förvaltning och teknikutveckling är otillräckliga. Fundamentalt nya ansatser till förvaltning och hushållning av miljön från lokal till global skala behövs för att uppnå Millenniemålen och långsiktigt hållbar utveckling. Insatsen fokuseras på kunskapsgenerering för policy och kompetensutveckling i prioriterade länder inom det svenska biståndssamarbetet, vilket skapar förutsättningar för framgångsrikt miljötekniksamarbete med svenskt näringsliv och andra organisationer fokuserade på implementeringsarbete. Insatsen kan därmed skapa viktiga synergieffekter mellan kunskap, policy och implementering, i strävan att uppnå fattigdomsmålet.
Insatsen genomförs i tre komponenter:

1. Analyser och kunskapsstöd inför beslutsfattande med fokus på Sveriges prioriterade frågor rörande miljö och hållbar utveckling;
2. Forskning och tankesmedja för att väcka och avancera viktiga framtidsfrågor relaterade till miljö, fattigdom och hållbar utveckling, inklusive framtidsscenarier, metodutveckling och integrerade analyser;
3. Dialoger, kunskapsspridning och kapacitetsbyggnad i avsikt att vara en global *"agenda setter"*, samt brygga mellan kunskap, beslutsfattande och förvaltning.

Svensk koppling: En svensk resursbas skapas, med ledande internationellt renommé, för generering och spridande av strategisk kunskap om miljö- och hållbarhetsfrågor ur fattigdoms-, rättighets- och rättviseperspektiv till regeringen, Sida och andra svenska myndigheter och förvaltningar, svenskt näringsliv, forskande institutioner och folkrörelser.

Kostnad: 15 MSEK per år.

6.4 Miljöpolicystöd, Svenska Naturskyddsföreningen

Insatssammanfattning

Världen står inför en synnerligen komplex situation där ekonomiska, sociala och miljömässiga faktorer måste samverka för att uppnå en globalt hållbar utveckling. SNF har en unik möjlighet att spela en nyckelroll i detta pga sin fristående ställning, sin långvariga opinionsbildande erfarenhet samt sina kontakter med organisationer och institutioner i såväl Nord som i Öst och Syd.

Koppling till fattigdomsmålet

Fattiga människor är ofta de som drabbas värst av miljöförstöring. De är mer direkt beroende av förnyelsebara naturresurser för sin försörjning. De har ofta sämre möjligheter att ta hand om miljöförstörande ämnen och gifter, ett faktum som hotar både människors hälsa och ett lands produktion på längre sikt. En av de kanske största ödesfrågorna för en globalt hållbar utveckling är klimatförändringarna som kan komma att påverka fattiga människors försörjningsmöjligheter, pga ökad torka, översvämningar och andra förändringar i ekosystemen. Programmet bidrar till flera av millenniemålen, bl.a. millenniemål 1 om fattigdom, mål 7 om hållbar utveckling samt mål 8 om globalt samarbete.

Strategisk betydelse för en miljömässigt hållbar utveckling

Policystödet förväntas få stor strategisk betydelse för SNFs förmåga att kunna bidra till en global ekologiskt hållbar utveckling. SNF har en unik möjlighet, genom sina kontakter på olika nivåer i samhället både i Sverige, EU, i tredje världen och i Öst, att analysera och utforska konflikter och möjligheter i brytpunkten mellan problematik i Nord och Syd.

Syfte

Programmet skall fokusera på möjligheter och problemlösande ansatser som på ett konstruktivt sätt kan bidra till att millenniemålen uppnås och att de globala ekosystemtjänsterna inte degraderas. Problembilder måste analyseras och det övergripande syftet med programmet är att aktivt söka efter lösningsmodeller som kan accepteras i nord och i syd.

Insatsbeskrivning

Efter år av diskussioner och vackra uttalanden går utvecklingen fortfarande i helt fel riktning. FN-studien Millennium Ecosystem Assessment är bara ett exempel. Nu krävs nya angreppssätt och metoder för att förlösa de möjligheter som trots allt finns gömda i förslag och utredningar. SNF kommer därför att etablera ett policyprogram där problematiken i mötet mellan hållbar utveckling i nord och syd lyfts i ett fattigdoms- och rättviseperspektiv, dels för att visa på målkonflikter, dels och fr.a. för att lyfta konstruktiva lösningar i arbetet med en globalt hållbar utveckling. Till exempel finns det goda möjligheter att stimulera efterfrågan av miljövänlig teknik som möjliggör en hållbart ekonomisk tillväxt både i nord och i syd. Problemet i dagens informationssamhälle är inte brist på idéer och rapporter utan att det finns få personer och institutioner som kan

analysera och värdera studier samt föra in dem i det offentliga samtalet och till beslutfattare i viktiga internationella förhandlingar.
Programmet kommer bl.a. att:

- ta avstamp för det policyskapande arbetet i aktuell forskning, inte minst resultaten av Millennium Ecosystem Assessment och dess rekommendationer;
- föra ut t ex samarbetsparters röst från tredje världen och Öst i den svenska och europeiska kontexten;
- lyfta målkonflikter med Politiken för Global Utveckling men framförallt konstruktiva lösningar och på så sätt bidra till fattigdomsmålet;
- kunna vara aktivare i arbetet med t ex att handelspolitik inte skall motverka exempelvis ambitionerna i de multilaterala miljöavtalen och andra regelverk för hållbar utveckling under FN, inte minst i WTO-förhandlingarna men även t ex angående EUs handelspolitik som tredjelandsavtal avseende fiske;
- påverka institutioner som Världsbanken, regionala utvecklingsbanker och Internationella valutafonden för att öka deras bidrag till en hållbar utveckling globalt;
- arbeta med de globala miljökonventionerna, som t ex Klimatkonventionen och Konventionen om biologisk mångfald, utifrån ett fattigdoms- och rättviseperspektiv;
- finansiera rapporter och undersökningar i Syd/Öst t ex för påverkan av hållbarhetsperspektiv i Poverty Reduction Strategy Papers etc.

Syntesrapporter och policyrekommendationer skall tas fram kring frågeställningar som identifieras genom arbetet med det pågående internationella programmet och SNFs svenska och EU-relaterade arbete. SNF vill även göra information lättillgänglig för beslutsfattare genom policy-briefs, dvs korta sammanfattningar med analys och rekommendationer, och genom att skapa dialogforum i form av seminarier.

Svensk koppling
SNF är Sveriges största och äldsta miljöorganisation, en väl etablerad organisation, med 270 lokala kretsar i hela landet, 170 000 medlemmar och en lång erfarenhet kring opinionsbildande och policyskapande arbete. SNF har goda kontakter med beslutsfattare på olika nivåer, universitetsvärld, näringsliv, media samt skolor.

Kostnad
Budgeten är 4 MSEK per år.

6.5 Miljöaspekter i utvecklingsarbetet

Insatssammanfattning
Världsbanken är en central aktör i stödet till fattiga länders utveckling. Deras arbete är nära sammanhängande med ländernas fattigdomsstrategier. Projektet avser att dels stärka miljöinnehållet i fattigdomsstrategierna, dels stärka strategisk miljöanalys som metod att förbättra miljöarbetet, bl.a. för Världsbanken engagemang.

Koppling till fattigdomsmålet
Fattigdomsstrategierna och tillhörande processer är centrala för ländernas arbete med fattigdomsbekämpning. Miljöaspekterna har hittills endast hanterats i begränsad utsträckning i dessa strategier. Fattiga människor är i hög grad direkt beroende av intakta ekosystem för sin överlevnad. Ökad integrering av miljöaspekter i fattigdomsstrategierna bidrar därmed positivt till en rättvis och hållbar utveckling.

Strategisk betydelse för en miljömässigt hållbar utveckling
Alltför många länder, och detta gäller inte endast våra samarbetsländer, har inte lyckats bryta sambandet mellan utveckling och miljöförstöring. Länder som nu står inför en snabb utveckling, med tillhörande fattigdomsminskning, löper risken att genomföra utvecklingen med negativ miljöpåverkan som följd. Detta kan omintetgöra utvecklingen och istället marginalisera utsatta grupper och för lång tid låsa fast dem i fattigdom. För att motverka en sådan negativ utveckling behöver miljöarbetet integreras i utvecklingsarbetet och framför allt i fattigdomsstrategierna.

Syfte
Syftet med projektet är att dels öka integreringen av miljöaspekter i fattigdomsstrategierna, dels stärka den strategiska miljöanalysens roll i processerna som relaterar till fattigdomsstrategierna.

Insatsbeskrivning
Projektet har fyra sammanhängande komponenter. Del 1 avser att på hushållsnivå analysera specifika samband mellan fattigdom och miljö. Del 2 avser att tillvarata resultatet av del ett och införliva det i genomförandet av fattigdomsstrategier. Denna komponent skall fokusera på Afrika söder om Sahara. Del 3 avser att stärka den strategiska miljöanalysens roll i genomförandet av fattigdomsstrategier, med betoning på Världsbankens roll som finansiär av olika delar av utvecklingen. Del 4 avser att studera ett antal konkreta fall där god tillgång på naturresurser inte har lett till en positiv utveckling. Komponenten skall finna lösningar på hur detta motsägelsefulla problem kan undvikas, till gagn för fattiga.

Varje del av detta förslag har kapacitetsutveckling integrerat i aktiviteterna.

Svensk koppling
Sveriges politik för global utveckling har som mål att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling. Flertalet aktörer i Sverige besitter god kunskap och har erfarenheter som kan bidra positivt till detta projekt, t.ex. inom

strategisk miljöanalys och kapacitets- och institutionsutveckling på miljöområdet.

Kostnad
7 MSEK per år.

7 Särskild satsning på miljöteknik

Insatssammanfattning
Främjande av svensk miljöteknik i enlighet med "Sustainable City-konceptet" företrädesvis i Sydostasien. Möjligheten att bidra med delfinansiering till svenska utrustningsleveranser till i första hand Kina, Vietnam och Indien skall utredas vidare

Koppling till fattigdomsmålet
De svagaste grupperna i samhället är också de som drabbas mest av städernas negativa miljöpåverkan. Bättre bemedlade grupper har råd att köpa buteljerat vatten eller resa ut ifrån stadskärnan när luftmiljön blir för dålig. För de allra svagaste grupperna är detta inget alternativ. Insatser för modern miljöteknik och uthållig stadsutveckling har därför en hög relevans för att förbättra möjligheterna för de svagaste grupperna att få drägligare levnadsvillkor.

Strategisk betydelse för en miljömässigt hållbar utveckling
Insatser för modern miljöteknik bör kunna få positiva spin-off-effekter såväl inom den stad som är föremål för satsningen som för andra städer i landet och regionen. De länder som åsyftas (Kina, Vietnam och Indien) tillhör heller inte de allra fattigaste och har råd att satsa på en modern, effektiv infrastruktur. Städernas miljöproblematik ligger också högt på den politiska dagordningen för dessa länders utvecklingsansträngningar.

Syfte
Genom att möjliggöra demonstrationsinsatser av moderna svenska tekniklösningar för en hållbar stadsutveckling åstadkoms positiva miljöeffekter i de prioriterade samarbetsländerna. Dessutom ger det möjligheter för svenska leverantörer att komma in på nya strategiskt intressanta marknader.

Insatsbeskrivning
I regeringens beslut om reviderat regleringsbrev för Sida nämndes särskilt utarbetande av program och insatser för miljöteknik. Sida skall i detta arbete nära samråda med Swentec och UD-PES. De inledande kontakterna har visat att UD-PES redan har ett flertal relativt väldefinierade förslag på insatser för hållbar stadsutveckling i framför allt Sydostasien, som bl a omfattar utbildningssatsningar inom "Sustainable City-konceptet" och insatser inom bioenergiområdet. Planen för 2006 är att en större del av de avsatta medlen ska användas till sådana förslag från UD-PES som ligger i linje med Sidas långsiktiga plan för användning av det särskilda beloppet för miljöteknik. Parallellt med implementeringen av ovan nämnda insatser planerar Sida att genomföra en studie för att närmare utreda förutsättningarna för att sjösätta ett liknande program som DemoÖst med fokus på Sydostasien. Utgångspunkten är att ett kommande DemoAsien-program skall främja uthållig stadsutveckling och demonstrationsanläggningar med modern svensk miljöteknik i Kina, Vietnam och Indien. Om studien visar att det finns förutsättningar för ett

DemoAsien kommer ett sådant program att lanseras våren 2007.

Svensk koppling
Nära samverkan med UD-PES, Swentec och den svenska resursbasen inom miljöteknikområdet borgar för att kopplingen till Sverige och de sektorer där Sverige står starkt blir framträdande.

Kostnad
35 MSEK för 2006. Under förutsättning att ett DemoAsien-instrument kan lanseras våren 2007 skulle den årliga medelsanvändningen därefter kunna öka.

Sida

STYRELSEN FÖR INTERNATIONELLT UTVECKLINGSSAMARBETE
Postadress: 105 25 Stockholm. Besök: Sveavägen 20, Stockholm
Telefon: 08-698 50 00. Telefax: 08-20 88 64.
Telegram: sida stockholm. Postgiro: 1 56 34-9. Org. nr. 202100-4789
Sidas hemsida: http://www.sida.se